

A szervezett civil társadalom álláspontja az uniós tagállamokban a nemzeti reform- és beruházási javaslatokról és azok végrehajtásáról (az európai szemeszter 2024/2025-ös ciklusa)

2024. december 6. - 09:30-12:30

Európa Pont, 1024 Budapest, Lövház u. 35.

JELENTÉS

Kontextus:

A kerekasztal-beszélgetés az EGSZB [európai szemeszterrel foglalkozó csoportja](#) ("ESG") szervezte az alábbi tájékoztató jelentés elkészítésére irányuló konzultáció részeként: "A szervezett civil társadalom álláspontja az uniós tagállamokban a nemzeti reform- és beruházási javaslatokról és azok végrehajtásáról (az Európai Szemeszter 2024/2025-ös ciklusa)" ([ECO/651](#)). Ezzel a jelentéssel az ESG folytatja a 2021-ben megkezdett munkát: konzultálunk a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal, a szociális partnerekkel és az uniós tagállamok civil társadalmi szervezeteivel az Európai Szemeszter három kiemelt témájáról.

- E konzultációk a **tagállami reform- és beruházási intézkedésekre**, különösen a [2024. évi országspecifikus ajánlásokon \(CSR\)](#) alapuló intézkedésekre és azok végrehajtására összpontosítanak. Ennek során azt kívánjuk felmérni, hogy mennyire hatékonyak ezek az intézkedések, valamint arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit lehet tenni a javaslatok célirányosabbá tételére, a végrehajtás javítására, valamint a szervezett civil társadalom (OCS) általi nyomon követésnek és a szervezett civil társadalom részvételének fokozása érdekében.
- A konzultáció a [gazdasági kormányzási keret felülvizsgálata](#) nyomán javasolt **középtávú költségvetési-strukturális terveket** is megvizsgálja, amelyek előkészítése, végrehajtása és nyomon követése beépült az Európai Szemeszterbe.
- Végezetül a konzultáció a korábbi konzultációs eljárásokra épül azáltal, hogy megvizsgálja a **Nemzeti Helyreállítási és Rezilienciaépítési tervekben előírt** és a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz](#) (RRF) forrásaiból pénzügyileg támogatott **reformok és beruházások végrehajtása** terén elért eredményeket. A konzultáció célja ugyanakkor, hogy tanuljunk ebből az eszközökből, amelynek egyes jellemzői és mechanizmusai más uniós pénzügyi eszközök esetében is alkalmazhatók lennének.

A konzultáció eredményeit az EGSZB tájékoztató jelentésben foglalja össze, amellyel az EGSZB a részvételen alapuló Európai Szemesztert és a gazdasági kormányzás keretrendszerét kívánja támogatni, amely a nagyobb nemzeti szintű felelősségvállaláson és a szervezett civil társadalom szorosabb bevonásán alapul.

A kerekasztal-beszélgetés a következő kérdésekkel foglalkozik (a konzultáció alapjául szolgáló kérdőív tételei mentén):

- **A tagállami reform- és beruházási intézkedések, különösen a 2024. évi országspecifikus ajánlásokon alapuló intézkedések és ezen intézkedések végrehajtás;**
- **Középtávú költségvetési-strukturális tervek;**
- **A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások végrehajtása.**

Általános megjegyzések:

- Az előzetesen megkeresett és konzultált meghívottaknak csaknem fele megjelent a kerekasztal beszélgetésen, ami pozitívum a korábbi évekhez képest. A résztvevők összetétele jónak minősül, a szervezett civil társadalom minden szegmense képviselve volt. Kisebbségi volt az aránya a standard társadalmi érdekegyeztetésekben résztvevő – és így legnagyobb és jobban informált – érdekreprezentációs szövetségeknek.
- A napirendi három konkrét témakör alapos ismeretére vonatkozóan feltett indító kérdéseinkre csak kb. 20%-ban érkezett pozitív reakció, ez megfelel az előző évek alacsony tájékozottsági szintjének. Ennek következtében a témakörökön kívüli, általánosabb észrevételek is megjelentek, főként a szervezett civil társadalom konzultálásával, bevonásával kapcsolatban. Ezeket az utolsó, 4. fejezetben gyűjtöttük össze.

1. A tagállami reform- és beruházási intézkedések, különösen a 2024. évi országspecifikus ajánlásokon alapuló intézkedések és ezen intézkedések végrehajtása

- A résztvevők egyetértettek, hogy az EU részéről írásban és verbálisan is egyre nagyobb hangsúlyt kap, hogy **az EU-nak olyan globális környezetben kell teljesíteni, ami szokatlanul nagy kihívást jelent.** Egy átmeneti időszakban vagyunk, ami évekig, évtizedekig elnyúlhat, és amelynek mélyreható gazdasági, környezeti és társadalmi hatásai lesznek. **Azonban a szemeszter dokumentumainak és ajánlásainak felhasználása és a tervezésbe való beépítése tekintetében a magyar kormány óriási elmaradásban van.** Ezek az igények alig jelennek meg, vagy ha meg is jelennek, ritkán teljesülnek. Túl kevés figyelmet fordítanak ezekre a kihívásokra. Általánosságban biztosítani kellene, hogy a tagállami szintű tervezés szorosabb összhangban legyen az EU szintű törekvésekkel.
- A résztvevők egyetértettek, hogy általánosságban nagyobb **szükség lenne az EU-s programok és pénzek felhasználásának jobb utánkövetésére.** Azon túl, hogy bizonyos jelentések (például a kohéziós források esetében) részletezik az uniós források felhasználását és azok hatásait, nem térnek ki a mélyebb, strukturális problémákra. A meghozott, akár EU szintű, akár nemzeti szintű döntéseket értékelni kellene. Egy résztvevő felvetette, hogy a következő hétéves költségvetési ciklus tervezése során meg kellene vitatni, hogy mely meglévő vagy korábbi támogatásokra nincs már szükség (gazdasági, környezeti vagy egyéb szempontból), hogy **a rendelkezésre álló forrásokat a kijelölt célok hatékonyabb elérése érdekében át lehessen csoportosítani.**
- A résztvevők hangsúlyozták annak fontosságát, hogy **az országspecifikus ajánlások megfelelően foglalkozzanak a klíma-változás hatásaival.** Ennek biztosításához a releváns civil szervezetek bevonása kulcsfontosságú lenne.

- A résztvevők pozitív előrelépésként értékelték, hogy az ENSZ **Fenntartható fejlődési céljai** (FFC-k, az angol rövidítés alapján SDGs) **beépültek a tervezési folyamatba** és így az országspecifikus ajánlások közé is. Egy résztvevő megjegyezte, hogy még, ha az FFC-k nem is teljesülnek majd maradéktalanul, már az is pozitív, hogy kijelölték a haladás irányát. Általánosságban a résztvevők egyetértettek, **hogy a kijelölt célok feltétel-kereteinek megfelelő flexibilitással kell rendelkezniük**, hogy alkalmazkodhassanak a változó környezethez.
- A Fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatban a résztvevők megjegyezték, hogy még legalább 40-50 évre lenne szükség a célok teljesítésére és úgy vélték, hogy az FFC-k teljesítése nem volt megfelelő pénzügyi és egyéb eszközökkel megalapozva, megtámogatva.
- A résztvevők azt is pozitívként értékelték, hogy a **fenntarthatóság szerepel a választható középiskolai érettségi tárgyak között**, mindazonáltal a **közoktatás helyzetének és színvonalának javítására** és a **fiatalok érzékenyítésére** további nagy szükség lenne.
- A résztvevők, különösen a szakszervezetek képviselői, hangsúlyozták, hogy **versenyképes jövedelmek** nélkül nem lehet versenyképes a gazdaság, mert a versenyképes tudás el fog szivárogni az országból. E tekintetben Magyarországon nagy a szakadék a mikro-, kis- és középvállalkozások és a nagyvállalatok között. A mikro-, kis- és középvállalkozások képtelenek lépést tartani a nagyvállalatokkal a bérfejlesztésben, de egyelőre utóbbiaknak sem áll érdekében a nemzetközileg versenyképes bérszínvonalat megcélozni. Elengedhetetlen lenne, hogy közös, konszenzusos megoldás szülessen erre a problémára, mielőtt még nagyobb gondot okoz.
- A **versenyképes tudással rendelkező munkavállalók kivándorlása** kapcsán a résztvevők megjegyezték, hogy a jövedelmi helyzeten túl az oktatás, az egészségügy, a környezetvédelem céljainak gyakorlati megvalósítása is közrejátszik.
- Az országspecifikus ajánlások között szerepel a **fosszilis energiahordozóktól való függetlenedés**, de ez a cél csak akkor kerülhet megvalósításra, ha a projektjét uniós forrásokból finanszírozzák. Tagországi szinten is elő kellene írni ennek a célnak a teljesítését.
- Az előremutató megoldások egyike az **emberi erőforrás új minőségre emelése**, és az **idősek helyzetének megfelelő kezelése**.
- A résztvevők hangsúlyozták, hogy a **jogbiztonság gyengülése miatt a szakszervezeti és a munkavállalói jogok is folyamatosan gyengülnek**, ami kihatással lehet többek között a munka-magánélet egyensúlyára, a munkahelyi balesetvédelemre, munkabiztonságra stb. Az emberi erőforrás minősége kritikusan fontos, így a felnőttképzést is erősíteni kellene.
- Az **öregedő társadalom kihívásai** sem jelennek meg kellő súllyal sem az országspecifikus ajánlások között, sem a magyar kormány terveiben. Mindeközben a fiatalabb generációk értékrend-változása nagyban meghatározza, hogyan lesz tervezhető a jövő, ezért paradigma-váltásra lenne szükség.
- A résztvevők **hiányolták a figyelmet** a textil-stratégia, hulladék-kezelés, körkörös gazdaság terén, valamint az ezekhez kapcsolódó képzés, továbbképzés, valamint a digitalizáció terén.

2. Az új középtávú költségvetési-strukturális tervek

- A résztvevők **üdvözltek, hogy az EU új gazdaságirányítási keretrendszere a 60%-os államadósság-rátára helyez nagyobb figyelmet**, nem a 3%-os költségvetési hiány követelményére. Ugyanakkor az új rendszer bonyolult, ezért **hosszútávú vitákra ad lehetőséget** a 4 vagy akár 7 éves középtávú költségvetési-strukturális terveknek mind a tervezése, mind pedig a kivitelezése során. A résztvevők megjegyezték, hogy nehéz 3-5 évre előre látni a gazdaság helyzetét, és aggodalmukat fejezték ki, hogy az új tervezési rendszer parttalan vitákba fulladhat, miközben a tervezés különböző résztvevői konkrét adatok helyett trendekre alapoznak.
- A magyar középtávú költségvetési-strukturális tervvel kapcsolatban a résztvevők megjegyezték, hogy **a célszámok (elsősorban a nettó közkiadási pályáé) nehezen indokolhatók. A magyar kormány előrejelzései nem egyeznek sem az EU, sem más elismert nemzetközi szervezetek (például az OECD vagy az IMF) előrejelzéseivel.** A magyarországi elemző cégek is az államadósság és költségvetési hiány növekedésével számolnak. Érthetetlen, hogy a kormányzati előrejelzések számai mire alapoznak, és így a magyar terv nem reális és nem megvalósítható, valamint az EU felé is majd magyarázatra szorulnak a tervszámok.
- A résztvevők hangsúlyozták, hogy a mindenkire kiterjedő ár-plafon-képzést ki kellene vezetni a magyar költségvetési rendszerből, és sokkal inkább a célzott **szociális támogatási szempontokra kellene összpontosítani, piaci árak mellett.**
- A költségvetési-hiány csökkentésével kapcsolatban a résztvevők egyetértettek, hogy **a növelt adókból való finanszírozás nem fenntartható.**
- A résztvevők rámutattak az ellentmondásra, hogy **nincs esély a területi, versenyképességi és társadalmi divergencia felszámolására**, ha nem állnak rendelkezésre megfelelő források, miközben az államadósságot is csökkenteni kellene.
- A költségvetési konszolidáció szükségességét illetően, szakszervezeti résztvevők hangsúlyozták, hogy a munkavállalókat elsősorban az foglalkoztatja, hogy a válságkezelés költsége milyen mértékben érinti majd őket, és egyelőre a jelenlegi tervek alapján, nagymértékű hatást várnak. **Fontos lenne az igazságos, fenntartható társadalmi tehervállalás megteremtése.** Ehhez viszont a szervezett civil társadalommal való konzultációs mechanizmus jó működése előfeltétel.

3. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások helyzete, végrehajtása, kilátásai

- A résztvevők szerint kérdéses, hogy a **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz** (angolul Recovery and Resilience Facility, RRF) **eléri-e majd a kitűzött céljait** és megalapozottnak bizonyul-e majd, hogy az EU közös adósságterhet vállalt fel. Azonban abban egyetértettek a résztvevők, hogy ha már rendelkezésre áll ez az eszköz, **Magyarországnak jobban ki kellene használnia.** A magyar nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel kapcsolatban a résztvevők egyetértettek, hogy nincs előrelépés a mérföldkövek teljesítésével kapcsolatban, így az EU részéről nem történnek meg a kifizetések. Mindeközben, mivel a kormány nem teljesíti fontos jogállamisággal kapcsolatos kondíciókat, más EU-s források is blokkolva vannak.

4. Általános megállapítások a szociális partnerek és a civil szervezetek bevonásáról Magyarországon

- Az érdekképviselői szervekre a kormányzati szektornak partnerként kellene tekintenie. Ez nem azt jelenti, hogy a szociális partnerek és a civil szervezetek feltétlenül támogatják az összes kormányzati törekvést, de a bevonásuk fontos, hogy kifejthessék az álláspontjukat, mivel ezek a szervezetek közvetítő szerepet töltenek be és olyan álláspontokat, megfontolásokat is megjeleníthetnek, amelyeket a kormány nem ismer. **Jelenleg Magyarországon nem adottak a feltételek, hogy a szociális partnerek és a civil szervezetek betölthessék közvetítő szerepüket.**
- A résztvevők elmondták, hogy a **politikai irányítás akaratától függ**, hogy milyen érdek-egyeztetési lehetőség van, nincs állandó, strukturális konzultációs folyamat.
- A létező konzultációs folyamatokkal kapcsolatban a résztvevők megjegyezték, előfordul, hogy a konzultáció **teljesen elmarad**, de amikor meg is valósul, sokszor **lehetetlen határidőkkel** kell a szociális partnerek és a civil szervezetek szembesülniük. Példaként említették, hogy sokszor egy nap van a véleményük kifejtésére, vagy a konzultációt péntek este, hétfő reggeli határidővel indítják el.
- A résztvevők egyetértettek, hogy egyre kevésbé átláthatóak a kormányzati tervezés folyamatai, például átláthatatlan a költségvetési-tervezés folyamata, így pedig **az érdekképviselői szervek nem tudnak megalapozott álláspontot megfogalmazni.**
- Egy a munkáltatói oldalt képviselő résztvevő megjegyezte, hogy **az EU részéről is van példa kiszámíthatatlanságra** (példaként említette az ideiglenes válság és átmeneti keretrendszer (Temporary Crisis and Transition Framework, TCTF), illetve a mezőgazdasági rendszerbe bevezetett szociális feltételek keretrendszerének kialakításában sem vehettek kellő mértékben részt.
- Egy szakszervezeti résztvevő is megerősítette **a szociális párbeszéd teljes hiányát**, illetve megjegyezte, hogy az érdek-egyeztetési rendszer teljesen szét van szabdalva. Különösen a civil társadalom sokszínűségére tekintettel szükség lenne rá, hogy a magyar civil szervezetek harmonikusan ki tudják fejezni magukat országos és akár EU-s szinten is. Szükség lenne egy **koherens, makrogazdasági szinten mindent lefedő szociális partnerségi rendszerre.**
- A résztvevők egyetértettek, hogy a **jogbiztonság hiánya, illetve a veszélyhelyzetre hivatkozó, többször meghosszabbított rendeleti kormányzás is ellehetleníti az érdek-képviselői munkát.**
- Számos résztvevő azt is megemlítette, hogy a kormányzati kommunikáció, illetve a nagy mértékben kormányzati befolyás alatt álló média is megnehezíti az érdek-képviselői munkát, hiszen **az EU-s ajánlásokat és az érdekképviselői szervek javaslatait is elferdítik.**
- **Egyetlen pozitívumként** a résztvevők a minimálbér-tárgyalások folyamatát említették.
- A résztvevők egyetértettek azzal a javaslattal, hogy a szociális párbeszédet nagymértékben segítené és erősíteni, **ha bizonyos EU-s források kifizetése jelentőségteljes és strukturális, a szociális partnerek és a többi civil szervezettel folytatott konzultáció végrehajtásához lenne kötve.**
- A résztvevők abban is egyetértettek, hogy **a szociális partnerek és a többi civil szervezet egyaránt kapacitás-hiánnyal küzdenek.** Előrelépésként értékelték, hogy most már elérhetőek EU-s források kapacitás-építés céljára.

A résztvevők listája: (Az EGSZB-n belül használatos csoportok bontásában.)

Employers:

- 1 professional chamber
- 3 sectoral umbrella associations

Employees:

- 2 sectoral trade unions
- 3 umbrella trade unions

Civils:

-
- 1 professional association
- 1 think tank
- 1 environmental association
- 1 family-social association
- 2 academia

Others:

- 1 ministry
- 1 banking
- EU Perm. Rep.

Kontextus:

A kerekasztal-beszélgetés az EGSZB [európai szemeszterrel foglalkozócsoportja](#) ("ESG") által kerül megrendezésre az alábbi tájékoztató jelentés elkészítéséhez folytatott konzultáció részeként: "A **szervezett civil társadalom álláspontja az uniós tagállamokban a nemzeti reform- és beruházási javaslatokról és azok végrehajtásáról** (az Európai Szemeszter 2024/2025-ös ciklusa)" ([ECO/651](#)). Ezzel a jelentéssel az ESG folytatja a 2021-ben megkezdett munkát: konzultálunk a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal, a szociális partnerekkel és az uniós tagállamok civil társadalmi szervezeteivel az Európai Szemeszter három kiemelt témájáról.

- E konzultációk a **tagállami reform- és beruházási intézkedésekre**, különösen a [2024. évi országspecifikus ajánlásokon \(CSR\)](#) alapuló intézkedésekre és **azok végrehajtására** összpontosítanak. Ennek során azt kívánjuk felmérni, hogy mennyire hatékonyak ezek az intézkedések, valamint arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit lehet tenni a javaslatok célirányosabbá tételére, a **végrehajtás javítása, valamint a szervezett civil társadalom (OCS) általi nyomon követésnek és a szervezett civil társadalom részvételének fokozása érdekében**.
- A konzultáció a [gazdasági kormányzási keret felülvizsgálata](#) nyomán javasolt **középtávú költségvetési-strukturális terveket** is megvizsgálja, amelyek előkészítése, végrehajtása és nyomon követése beépült az Európai Szemeszterbe.
- Végezetül a konzultáció a korábbi konzultációs eljárásokra épül azáltal, hogy megvizsgálja a **Nemzeti Helyreállítási és Rezilienciaépítési tervekben előírt és a [Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz](#) (RRF) forrásaiból pénzügyileg támogatott reformok és beruházások**

végrehajtása terén elért eredményeket. A konzultáció célja ugyanakkor, hogy tanuljunk ebből az eszközökből, amelynek egyes jellemzői és mechanizmusai más uniós pénzügyi eszközök esetében is alkalmazhatók lennének.

A konzultáció eredményeit az EGSZB tájékoztató jelentésben foglalja össze, amellyel az EGSZB a részvételen alapuló Európai Szemesztert és a gazdasági kormányzás keretrendszerét kívánja támogatni, amely a nagyobb nemzeti szintű felelősségvállaláson és a szervezett civil társadalom szorosabb bevonásán alapul.

A kerekasztal-beszélgetés a következő kérdésekkel foglalkozik (a konzultáció alapjául szolgáló kérdőív tételei mentén):

- **A tagállami reform- és beruházási intézkedések, különösen a 2024. évi országspecifikus ajánlásokon alapuló intézkedések és ezen intézkedések végrehajtás;**
- **Középtávú költségvetési-strukturális tervek;**
- **A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások végrehajtása.**

Szervező

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB), partnerségben az Európai Bizottság Magyarországi Képvisletével és az Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodájával